

Фрагменти шпалер

У колекції нашого музею зберігаються фрагменти шпалер, які в 1990-1991 роках було знято зі стін останнім шаром після багатьох інших нашарувань під час ремонтно-реставраційних робіт у будинку №13 на Андріївському Узвозі.

Їхнє датування — 1890ті — 1910ті роки, коли у мистецтві й у предметах побуту панував стиль модерн (залежно від географічної локації відомий також як ар-нуво або сецесія). Опис віднайдених фрагментів знаходимо у статтях надзвичайно важливих для музею людей, чия праця забезпечила збереження експонату №1 — самої будівлі музею.

Ірина Магомедівна Малакова — видатна архітекторка-реставраторка, одна з авторів проекту реставрації будинку №13, лауреатка Премії імені Леся Танюка 2019 року «За збереження історичної пам'яті», та Дмитро Васильович Малаков — славетний києвознавець, інженер-будівельник, історик архітектури, лауреат красзнавчої Премії імені Дмитра Яворницького у 2012 році. Подружжя Малакових детально розповіло про кропіткий процес реставрації будинку у напрочуд цікавих та інформативних статтях 1991 року.

МУЗЕЙ КИЄВА **ІСТОРИЯ САДИБИ. ВІД І ДО.**

- 1.**
1. «Міша англієць». Фото 1914р.
- 2.**
Автор проекту реставрації І. М. Малакова на дворі будинку, жовтень 1989 рік
2. Авторка проекту реставрації Ірина Малакова у дворі майбутнього музею 1989р.
- 3.**
Д. В. Малаков біля входу на веранду 31 грудня 1989 року
3. Дмитро Малаков біля входу на веранду. 31 грудня 1989р.

Тож у статті «Реставрація булгаковського дома» Ірини Малакової читаємо: «Під нашаруванням шпалер було знайдено шматочки найраніших: у передпокої — синьо-бузкові у смужку «модерн», у кабінеті — у яскравих квітах на чорному тлі, у вітальні — в бузкових квітах».

А ось уривок статті Дмитра Малакова «О находках в булгаковском доме»: «Шпалери паперові:

- а) у синю та бузкову смужку — з передпокою;
- б) із квітами на чорному тлі — з кабінету;
- в) із завитками бузкові — з вітальні;
- г) смугасті жовті — з книжкової».

Окрім цих реальних фрагментів, можемо доволі чітко розгледіти шпалери з характерним для модерну візерунком на аматорській світлинці, яку в родині жартома називали «Міша англієць». Фото було зроблено у кімнаті Міхаїла Булгакова (кутова кімната експозиції) у 1914 році.

Візерунок нагадує чи то квітку, чи то розкритий хвіст павича, містить рослинні орнаменти та модернові тяги з елементами давньогрецького меандру. Цікаво, якою була кольорова гама цих шпалер.

Читаючи звіти подружжя Малакових, усвідомлюєш, що реставратори із душею виконували свою роботу, були уважними дослідниками кожної шпаринки будинку, кожна навіть дрібна побутова знахідка мала для них значення, говорила до них і спонукала дослідити себе.

Тож їхні звіти про реставрацію сповнені цікавими деталями повсякдення мешканців за столітню на той час історію будинку №13. Підхід до реставрації вражає дбайливістю, шаную до дрібниць та точності відтворення, адже задачею було максимально зберегти, реставрувати та використати повторно автентичні елементи побуту, як-от: столярку, поруччя сходів, фурнітуру дверей та вікон, паркетні дошки, кахлі, пічні дверцята тощо.

В наш час у міжнародній термінології такий підхід відомий як sustainable reconstruction. Приємно, що в останні декілька років цей прогресивний, дбайливий до довкілля та шанобливий до історії метод набуває популярності в Україні, спостерігається тенденція застосовувати його у ремонті старих осель.

Приклади такого ремонту або часткової реставрації (наприклад, реставрація автентичних парадних дверей у старовинних будинках) та демонтажу металопластикових конструкцій з фасадів старовинних будівель регулярно висвітлюються в українських інтернет-медіа.

Один з фрагментів автентичних шпалер квартири №2, яку орендувала родина Булгакових, наразі демонструється на виставці [ІСТОРИЯ САДИБИ. ВІД І ДО.](#)

Матеріал та розповідь підготувала гід музею Марина Сиченко.

